

QuickScan

Middelengebruik jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Hof van Twente

Masha Spits (Mark Bench)

Renate van Bodegom (Mainline)

OPDRACHTGEVER

Gerda te Brinkhof (Gemeente Hof van Twente)

PROJECTGROEP

Renate van Bodegom (Mainline), Masha Spits (Mark Bench), Toon Broeks (Mainline), Annet Vogelaar (Mainline)

AUTEURS

Masha Spits (Mark Bench), Renate van Bodegom (Mainline)

MET DANK AAN

Alle jongeren, ouders, professionals en inwoners van Hof van Twente die we hebben gesproken.

INLICHTINGEN

Stichting Mainline
Frederik Hendrikstraat 111
Postbus 58303
1040 HH Amsterdam
+31 20 6822660
www.mainline.nl
info@mainline.nl

© 2016, Stichting Mainline, Amsterdam

Dit onderzoek is uitgevoerd in opdracht van de gemeenteraad van Hof van Twente. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of andere wijze dan ook zonder voorafgaande toestemming van de auteurs.

Samenvatting

In de gemeente Hof van Twente maakte men zich zorgen over het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen. Deze quick scan is uitgevoerd om een eerste inschatting te maken van de situatie. Door middel van het spreken met jongeren, ouders, professionals, horecamedewerkers en andere bewoners van de Hof van Twente is in kaart gebracht in hoeverre er sprake is van problemen omtrent alcohol-en druggebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Hof van Twente.

Uit het onderzoek blijkt dat alcoholgebruik verbonden is aan de cultuur van Hof van Twente. Veel jongeren, ook 14 à 15 jarigen, drinken regelmatig. Dit gebeurt onder andere in keten, voor- en tijdens het uitgaan. Zowel het aantal jongeren dat alcohol drinkt, als het excessief gebruik ervan ligt hoger dan in omliggende gebieden en lijkt stijgende. Daarnaast zouden sommige ouders het goedkeuren en soms zelfs faciliteren, maar tegelijkertijd lijken ouders het gebruik ook te onderschatten.

Ondanks het excessieve gebruik van alcohol, leken de zorgen die geuit werden vooral om mogelijk druggebruik te gaan. Geconcludeerd wordt echter dat er wat betreft druggebruik minder acute problemen lijken zijn. Cannabisgebruik komt voor, maar niet in zorgwekkende mate en er is een klein aantal jongeren dat weleens harddrugs gebruikt. Opvallend is wel dat drugs in Hof van Twente, net als elders, normaler zijn geworden in de zin dat jongeren wel weten wat er te verkrijgen is, en hoe ze eraan moeten komen. Tegelijkertijd blijkt er over drugs onwetendheid en angst te heersen die de problematiek mogelijk groter maakt dan hij in werkelijkheid is.

Door het taboe rond druggebruik kan het lastig zijn om goed contact met de jongeren hierover te krijgen. Dit belemmert het voorkómen van problematiek niet alleen, het is hierdoor ook mogelijk dat problematiek onopgemerkt blijft of verergert.

Om te voorkomen dat er - mede vanwege de beschikbaarheid van middelen - problemen ontstaan is het van belang om de communicatielijnen open te houden met de jongeren over dit onderwerp. Enerzijds door meer kennis te stimuleren bij betrokken partijen (vooral ook bij ouders) en anderzijds door kwetsbare groepen weerbaarder te maken tegen mogelijke groepsdruk en de aantrekkingskracht van middelen.

Belangrijkste aanbeveling is daarom om in te zetten op het onderhouden van contact met jongeren, te werken aan hun weerbaarheid - met name als ze kwetsbaar zijn - en goede voorlichting te geven aan ouders en jongeren. Dezelfde aanbeveling geldt voor het excessief gebruik en gebruik op jonge leeftijd van alcohol: voorlichting en contact. Daarnaast wordt aanbevolen om meer aandacht te besteden aan handhaving van beleid en regels - met inachtneming van de sociale en culturele context.

Inhoud

Samenvatting.....	3
1 Inleiding.....	5
1.1 Achtergrond.....	5
1.2 Probleemstelling.....	6
1.3 Doel/vraagstelling	6
1.4 Organisatie	6
2 Werkwijze.....	7
2.1 Diepte-interviews professionals.....	7
2.2 Veldwerk.....	7
3 Resultaten	8
3.1 Diepte-interviews professionals.....	8
3.1.1 Alcoholgebruik.....	8
3.1.2 Druggebruik	9
3.1.3 Binnengemeentelijke verschillen	10
3.2 Veldwerk.....	11
3.2.1 Alcoholgebruik.....	11
3.2.2 Druggebruik	12
3.2.3 Binnengemeentelijke verschillen	13
4 Conclusie	16
5 Aanbevelingen.....	18
5.1 Contact, voorlichting, signalering en doorverwijzing.....	18
5.2 Alcohol – beleidshandhaving en informeren	19
5.3 Drugs – voorlichting en preventie	19
Literatuur.....	20
Bijlage 1. Onderwerpen lijst Interview Professionals.....	21
Bijlage 2. Gesproken partijen & bezochte locaties.....	22

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Naar aanleiding van een aantal signalen van onder andere politie en jeugdwerkers zijn er vragen gerezen over mogelijk toenemend (problematisch) middelengebruik onder jeugd en jongvolwassenen in Hof van Twente. Op dit moment is er geen visie ontwikkeld rondom preventie en ligt de nadruk op een aanpak vanuit het justitiële kader. Mede vanwege onrust in de regio heeft de gemeenteraad op 22 juni a.s. een beeldvormende bijeenkomst gepland over alcohol en druggebruik. De vragen daarbij zijn: wat is de situatie op het gebied van middelengebruik in Hof van Twente? En wat zou er op het gebied van preventie gedaan kunnen worden om jeugd en jongvolwassenen beter weerbaar te maken, te informeren en te ondersteunen rondom dit thema?

De onrust in Hof van Twente is mede aangewakkerd door verschillende berichten naar aanleiding van de aanhouding van drie jongeren voor het dealen van softdrugs. Zo kopt de regionale krant Tubantia “Druggebruik onder jongeren ook in Hof van Twente groot probleem”¹. Het artikel geeft weer dat er in de kernen Goor, Delden en Markelo sprake zou zijn van zowel soft- als harddruggebruik. Andere regionale kranten melden deze vermeende normalisering omtrent druggebruik ook². Deze geruchten resulteren in meer behoefte aan eenduidige gegevens over het middelengebruik, maar ook in behoefte aan een adequate aanpak ervan³. Ook is er de afgelopen jaren steeds meer aandacht voor GHB-gebruik. Het is duidelijk geworden dat probleemgebruik van GHB zich met name afspeelt op het platteland, in tegenstelling tot andere drugs (Nabben & Korf, 2016; van Gaalen, de Bruin, & Grund, 2015).

Als gevolg van verschillende ontwikkelingen (internet en betere beschikbaarheid van grondstoffen) zijn GHB en andere drugs ook op het platteland makkelijker verkrijgbaar dan voorheen – toen het vooral een probleem van de grote steden was. Die veranderde context maakt betere monitoring en mogelijk interventie belangrijk in deze gebieden.

Uit recent onderzoek onder 13- en 15-jarigen is gebleken dat het alcoholgebruik in Hof van Twente hoger is dan landelijk. Landelijk heeft 53% van de 13 jarigen ooit alcohol gedronken⁴, in Hof van Twente is dit 67%. Binge drinken⁵ komt onder jongeren in Hof van Twente (40%) fors vaker voor dan gemiddeld in Nederland (22%) (Visser, Smit, Souverein, & Koedijk, 2016). Wat betreft druggebruik zijn er geen verschillen tussen scholieren uit Hof van Twente en gemiddeld in Nederland. Zo heeft 10% van hen wel eens softdrugs gebruikt en 4% van de jongeren geeft aan ooit harddrugs gebruikt te hebben (Koedijk & Boom, 2013; Visser et al., 2016).

Dit onderzoek is tekenend, maar belicht slechts een klein deel van de jongeren en geeft geen kwalitatieve informatie. Daarnaast heerst het gevoel dat er, met name wat betreft druggebruik, toch meer aan de hand is dan wellicht uit deze gegevens is op te maken. Daarom heeft de gemeente opdracht gegeven om een onderzoek uit te voeren dat ‘de onderbuikgevoelens’ over dit thema in Hof van Twente harder kan maken dan wel kan weerleggen. De uitkomsten worden tijdens de beeldvormende bijeenkomst met relevante partijen zoals politie, GGD, jeugdwerk, Tactus

1 <http://www.tubantia.nl/regio/hengelo-en-omgeving/hof-van-twente/druggebruik-onder-jongeren-ook-in-hof-van-twente-groot-probleem-1.5603767> (7 januari 2016)

2 <http://www.hofgids.nl/nieuws/Een-pilletje-in-het-weekend-voor-sommige-jongeren-uit-Hof-van-Twente-heel-gewoon> (7 januari 2016)

3 <https://www.goornieuws.nl/?p=56680> (15 mei 2016)

4 <https://www.volksgezondheidenzorg.info/onderwerp/alcoholgebruik/cijfers-context/huidige-situatie#node-alcoholgebruik-jongeren>

5 Dit betreft het drinken van vijf of meer drankjes bij één gelegenheid in de afgelopen vier weken.

(preventie), hoofden voortgezet onderwijs en huisartsen, gedeeld en doordacht om tot concrete vervolgstappen te komen.

1.2 Probleemstelling

De gemeente Hof van Twente heeft onvoldoende zicht op de huidige situatie omtrent het middelengebruik onder jongeren. De gegevens die voorhanden zijn, zijn ofwel verouderd of te weinig specifiek. Daarnaast gaan er signalen en geruchten de ronde, waaruit zou blijken dat er mogelijk sprake is van probleemgebruik.

1.3 Doel/vraagstelling

Doelstelling van huidig onderzoek is 1) een beter beeld te krijgen van het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in de gemeente Hof van Twente, 2) te komen tot eerste denkrichtingen betreffende een adequate aanpak, en 3) mogelijk te komen tot aanbevelingen voor vervolgonderzoek. Om deze doelen te behalen zullen de volgende vragen beantwoord worden:

1. In hoeverre is er volgens relevante partijen sprake van problemen rondom middelengebruik?
2. Welke factoren dragen bij aan het ontstaan en bestendigen van eventuele problematiek?
3. Welke eventuele ondersteuningsbehoeften hebben professionals en de doelgroep zelf rondom middelengebruik?

1.4 Organisatie

Het onderzoek is in opdracht van de gemeente Hof van Twente door Stichting Mainline uitgevoerd, in samenwerking met onderzoeksbureau Mark Bench. De projectleiding en het veldwerk ligt in handen van Mainline, de interviews en rapportage zijn uitgevoerd door Mainline in samenwerking met Mark Bench.

2 Werkwijze

Dit onderzoek is uitgevoerd middels een Quick Scan tussen mei en juni 2016; een snelle, eerste inschatting van een bepaalde situatie.

Om bovenstaande vragen te beantwoorden zijn er interviews gehouden met relevante professionals over het middelengebruik van jongeren in Hof van Twente, en is veldwerk in de regio gedaan, waarbij - naast gesprekken met professionals en relevante anderen - de doelgroep zelf benaderd en geobserveerd is.

Met als aanleiding de geruchtenstroom omtrent het middelengebruik onder jongeren, is de doelgroep waarop gefocust wordt specifiek jongeren en jongvolwassenen. Echter, oudere individuen of personen zijn ook meegenomen waar dat relevant is.

2.1 Diepte-interviews professionals

Er hebben zeven diepte-interviews met professionals plaatsgevonden. Met uitzondering van één face-to-face interview, zijn de interviews telefonisch afgenomen. Het waren open interviews, waarbij een interviewleidraad gehanteerd werd (zie bijlage 1).

2.2 Veldwerk

Twee veldwerkers zijn zes dagen, verspreid over twee weken, in Hof van Twente aanwezig geweest om de doelgroep en relevante andere aanwezigen te spreken over het middelengebruik in de gemeente. Ook hebben zij gebruikgemaakt van observationeel onderzoek bij keten, snackbars, hangplekken en een aantal relevante uitgaansgelegenheden waar de doelgroep in het weekend heengaat. Een volledige lijst met de gesproken professionals, relevante anderen en bezochte plekken is te vinden in bijlage 2. Ook is een ouderbijeenkomst bezocht in Goor - georganiseerd door de gemeente - om te horen wat er volgens ouders speelt.

3 Resultaten

In dit hoofdstuk worden de resultaten per onderdeel weergegeven, eerst volgt de mening van professionals aan de hand van de diepte-interviews en daarna worden de resultaten van het veldwerk in Hof van Twente weergegeven. In de paragrafen worden de eerst een aantal algemene bevindingen belicht. Daarna worden achtereenvolgens de gegevens over het alcoholgebruik en het druggebruik beschreven en tot slot worden relevante binnengemeentelijke verschillen benoemd.

3.1 Diepte-interviews professionals

In het algemeen maakten de meeste professionals zich wel zorgen over het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Hof van Twente, maar tegelijkertijd hadden ze niet het idee dat er sprake is van ernstige problematiek. Wel benadrukken ze het belang van voorlichting, omdat ze van mening zijn dat er weinig kennis is onder jongeren en hun ouders.

“Voorlichting moet voortgezet worden”

Tevens wordt aangegeven dat de generatie van nu minder makkelijk te onderscheiden is in subgroepen. Waar het gebruik van verschillende type middelen vroeger veelal samen hing met muziek- en kledingsmaak, lijkt dat nu vager en grijzer te zijn. (Sub-culturele) jeugdgroepen zijn diffuser waardoor zicht op kenmerkend middelengebruik verminderd is.

3.1.1 Alcoholgebruik

De professionals zijn wisselend over het alcoholgebruik. Allen geven wel aan dat het alcoholgebruik hoog is in de Hof van Twente en relatief jonge jongeren ook wel drinken. Maar niet allemaal vinden ze het zorgwekkend. Een aantal van de professionals vindt het echter wel problematisch en heeft het idee dat het excessief gebruik van alcohol onder jongeren stijgende is. Zo wordt bijvoorbeeld aangegeven dat ze steeds later uitgaan en meer indrinken.

“Alcoholgebruik is inherent aan de tentfeesten”

Alle professionals geven aan dat het drinken van alcohol verbonden is aan de cultuur van de Hof van Twente. Tekenend is bijvoorbeeld het gemeentehuis in Goor: het is zo gebouwd dat de bevoorradingsauto met bier erdoorheen kan rijden om het plein van Goor te bereiken tijdens de grote feesten⁶. Zij geven dan ook aan dat ze het vermoeden hebben dat een aanzienlijk deel van de jongeren van onder de 18, ook de 14-en 15 jarigen, wel eens drinkt. Dit gebeurt voornamelijk in keten, in het weekend en veelal om in te drinken voor het uitgaan. Het doel van het drinken is bij deze jongeren ook echt om dronken te worden - aldus de professionals. Sterke drank wordt ook genuttigd. Professionals geven aan dat sommige ouders van jongeren die onder de 18 jaar zijn, toestaan dat zij drinken. Maar tegelijkertijd wordt ook aangegeven dat ze het idee hebben dat ouders lang niet altijd op de hoogte zijn van het alcoholgebruik óf de hoeveelheid flink onderschatten. Dit komt overeen met onderzoek waaruit blijkt dat ouders het alcoholgebruik van hun kind onderschatten ten opzichte van wat hun kind rapporteert (Nota van bevindingen Enschede, 2011).

⁶ <http://www.tubantia.nl/regio/hengelo-en-omgeving/met-n-bierwagen-door-het-gemeentehuis-1.2420277> (21 juni 2006)

De meeste professionals geven wel aan dat er de laatste tijd meer actie wordt ondernomen, in verband met drinken van alcohol door jongeren onder de 18. Zo zijn organisaties zich bewuster van de gevolgen en er is meer handhaving bij evenementen.

“Het is niet gek als er op 14/15 jarige leeftijd al wat gedronken wordt zo af en toe”

Dit blijkt ook uit maatregelen die getroffen zijn voor het beperken van de beschikbaarheid van alcohol. Zo is afgesproken dat horeca-uitbaters geen drank schenken aan personen die duidelijk te veel gedronken hebben en worden er geen “happy hours” meer georganiseerd. Tevens is met alle voetbalverenigingen een convenant afgesloten waarin afspraken zijn gemaakt over het schenken van alcohol binnen de vereniging (Horecaconvenant Veilig Uitgaan in Hof van Twente, 2013).

3.1.2 Druggebruik

Allereerst geven veel van de professionals aan dat het lastig is om grip op het onderwerp druggebruik te krijgen. Ze hebben het gevoel dat jongeren en ouders mogelijk niet alles hierover vertellen. Redenen daarvoor liggen vermoedelijk in angst voor eventuele consequenties, schaamte en het beschermen van vrienden en kennissen. Ze geven aan dat instanties en buitenstaanders liever buiten de deur gehouden worden.

“In Hof van Twente wordt niet openlijk gesproken over druggebruik: je beschermt elkaar en hangt de vuile was niet buiten, zolang het tenminste niet uit de klauwen loopt”

Professionals geven aan dat ze het vermoeden hebben dat er niet veel drugs worden gebruikt in Hof van Twente. Wel hebben sommige van hen het idee dat het wat meer een thema is dan in eerdere jaren. Alle professionals geven aan dat druggebruik wel voorkomt, maar dat het gebruik van harddrugs zich beperkt tot specifieke groepen jongeren, naar schatting 10 tot 20 individuen, verspreid over circa twee groepjes in Goor en Delden. Deze zijn allemaal ouder dan 18 jaar. De meeste gegevens die hier besproken worden, betreffen dus deze kleine groep jongeren.

Eén professional geeft aan dat er een verschuiving van het soort middelengebruik plaatsvindt: Speed, coke en xtc lijken nu populairder onder een kleine groep jongeren. Met uitzondering van één professional – die aangeeft dat GHB mogelijk gebruikt wordt vanwege de prijs –, zijn de meeste van mening dat GHB- gebruik niet of nauwelijks voorkomt. Het recreatief gebruik van Ritalin en 4-FA wordt benoemd, maar ook daarvoor geldt dat het enkele individuen betreft. Qua druggebruik komt blowen het meest voor. Bij genoemde groep is dit mogelijk dagelijks; onder een bredere groep jongeren, ook onder jongeren rond de 15 à 16 jaar, gebeurt dit meer sporadisch. Er is echter geen zicht op de omvang van deze groep ‘recreatieve blowers’, maar professionals zijn niet van mening dat de situatie zorgelijk is.

Sommige professionals geven aan dat ze het idee hebben dat de iets oudere jeugd die af en toe experimenteert met drugs, dat weloverwogen doet – ze drinken er bijvoorbeeld niet bij en maken afspraken onderling– maar dat de 18- groep minder kennis over de risico’s heeft en daardoor ook minder voorzichtig is.

Opvallend is dat ze allen aangeven dat de beschikbaarheid van drugs (ook hard drugs) groot is. Ze horen dat de meeste jongeren wel weten hoe ze eraan zouden moeten komen of bij wie ze moeten zijn om aan drugs te komen. De meeste zorgen wat betreft druggebruik gaan dan ook over de

beschikbaarheid en de mogelijkheid dat andere jongeren die op straat hangen aangetrokken worden om te gebruiken.

“Bijna iedere jongere weet wel waar drugs te verkrijgen zijn”

Zoals eerder vermeld, zijn de jongeren waarvan bekend is dat ze met harddrugs (cocaïne, speed, XTC) experimenteren, naar schatting tussen de 18 en 20 jaar. Het betreffen twee kleine groepen, van naar schatting 8 tot 10 jongeren per groep. Ze gebruiken ofwel in de thuissituatie, ofwel in of rond uitgaansgelegenheden. Een aantal professionals geeft aan dat er in deze groepen sprake is van groepsdruk en mogelijk handel in drugs.

Zowel wat betreft deze groep, als een selecte groep jongeren van onder de 18 die regelmatig blowen, hebben de professionals de indruk dat er meer problematiek speelt, zoals problemen in de thuissituatie en/of gedrags-of psychische problematiek. De jongeren spreken onderling wel over druggebruik, maar naar buiten toe zijn ze zeer gesloten, voornamelijk om elkaar te beschermen.

“Kenniss bijbrengen over drugs is belangrijk, bij ouders en jongeren”

De professionals geven aan dat ouders zich veel zorgen maken om het eventuele druggebruik, maar ze zeggen ook dat er wat betreft druggebruik veel onwetendheid en angst heerst. Dit leidt enerzijds tot overtrokken reacties en geruchten die de problemen groter maken dan ze zijn. Anderzijds maakt deze onwetendheid en angst het onderwerp druggebruik tot een beladen thema, wat mogelijk leidt tot ontkenning van problematiek door de doelgroep en late signalering door ouders, begeleiders en scholen.

“Over druggebruik heerst veel onwetendheid en angst”

3.1.3 Binnengemeentelijke verschillen

Binnen Hof van Twente zijn de verschillen fors, zo geven de professionals aan. Het druggebruik – zij het beperkt - lijkt zich met name in Goor en Delden af te spelen; in de dorpskernen eromheen (Bentelo, Diepenheim, Hengevelde) is met name sprake van alcoholgebruik.

Goor

Professionals geven aan dat Goor als stad gezien kan worden waar zowel het alcohol- als druggebruik, in vergelijking met de andere gebieden, het meest lijkt te spelen. Onder jongeren speelt daar meer dan in de andere kernen een zeker mate van ‘machogedrag’. Ook geeft één professional aan dat er vermoedens zijn dat er in Goor GHB gemaakt wordt.

Ondanks dat het als stad gezien wordt, is er voor jongeren niet veel te doen in vergelijking met omliggende gebieden. Professionals geven aan dat, onder andere vanwege de beperkte openingstijden en activiteiten van de jeugdsoos, veel jongeren in Goor zich vervelen en vaak op straat hangen. Mede daarom is de sociale cohesie niet groot; men let niet veel op elkaar en er is weinig onderlinge samenhang. De jeugdsoos in Goor wordt – op tijden dat de jeugdsoos gesloten is – tevens gebruikt door de buurtvereniging ‘De Tuinputter’. Twee professionals twijfelen of die combinatie handig is, omdat de buurtvereniging wel alcohol schenkt en in het jongerencentrum niet.

De jeugdsoos heeft een slechte naam gekregen, waardoor sommige ouders hun kinderen er niet meer naar toe laten gaan. Ondanks pogingen dit te verbeteren, blijft het imago bij sommigen

negatief. Zo is er een groepje jongeren dat vanwege een vermoeden van cannabisgebruik en – verkoop (en mogelijk dat van andere drugs), de toegang tot de jeugdsoos is ontzegd.

Delden

De professionals geven aan dat Delden een wat chiquere gemeenschap is met een hogere sociaal economische status, dan bijvoorbeeld in Goor. Zij geven aan dat, ondanks dat er hier ook een kleine groep (de eerder genoemde groep van circa 8 jongeren tussen de 18 en 20 jaar) is die drugs als xtc en coke gebruikt, dit minder zichtbaar is. De sociale controle is groter dan in Goor, waardoor er mogelijk meer wordt verborgen en er een taboe op druggebruik rust. In Delden wordt er door sommige jongeren cannabis gerookt. Vanwege de nabije ligging van Hengelo, is er meer toegang tot coffeeshops.

Overige kernen: Hengevelde, Diepenheim, Bentelo en Markelo

In de overige kernen heerst er meer een plattelandscultuur: men werkt hard, voetbal is in sommige kernen heel belangrijk, de sociale cohesie is groot en alcohol hoort erbij. De professionals geven aan dat er in de dorpskernen geen of nauwelijks sprake is van druggebruik. Wel wordt er veel gedronken, ook onder jongeren van rond de 14 à 15 jaar. In deze kernen wordt veelal in de keten alcohol gedronken, ook het zogenaamde indrinken voor het uitgaan. Zowel ouders als professionals hebben weinig zicht op wat er gebeurt in de keten, waardoor exacte gegevens over hoeveel jongeren en hoeveel alcohol er wordt gedronken niet heel eenduidig zijn. In tegenstelling tot Goor, is de jeugdsoos in Diepenheim beter georganiseerd en heeft een betere naam. De jeugdsoos in Diepenheim wordt ook al sinds 40 jaar gerund door en voor jongeren en het publiek is vaak – in tegenstelling tot de jeugdsoos in Goor en Delden – ouder dan 18 jaar.

3.2 Veldwerk

Hof van Twente staat bekend om haar tentfeesten in de zomermaanden. Daarnaast is er af en toe een kermis, zijn er keten, worden er zogenaamde ‘chillfeesten’ (zelf georganiseerde feestjes, vaak bij mensen thuis) en barbecues georganiseerd en brengen veel mensen tijd door in de voetbalkantines. Bij al deze gelegenheden speelt middelengebruik mogelijk een rol, vooral van alcohol is dat zeker.

3.2.1 Alcoholgebruik

De meeste mensen die de veldwerkers in Hof van Twente hebben gesproken, geven aan dat het gebruik van alcohol behoorlijk normaal wordt gevonden in de regio. Ondanks dat men niet het gevoel heeft dat er sprake is van problematisch en dagelijks gebruik onder jongeren, hebben veel wel het idee dat er de laatste tijd een toename is van excessief gebruik en sterke drank. Ook is duidelijk geworden dat jongeren vanaf 14 jaar regelmatig drinken in keten alvorens men naar de uitgaansgelegenheden gaat.

“Vanaf 14 jaar wordt er op tentfeesten meestal bier gedronken, dat is de cultuur hier”

Opvallend was dat de alcoholgrens van 18 jaar niet overal even nauw werd genomen. Op een aantal gelegenheden viel het op dat jongeren van rond de 16 jaar bier dronken. Dit komt overeen met gesprekken met jongeren, horeca-uitbaters en ouders. Meerdere professionals gaven aan dat het alcoholgebruik in de keten of chillfeesten genormaliseerd is en jongeren drinken daar vanaf 14 jaar regelmatig biertjes. In sommige keten spelen ouders enigszins een ‘regulerende’ rol en houden ze

een oogje in het zeil op hoeveel er gedronken wordt, maar er werd ook regelmatig verhaald door jongeren over keten waar men voor 5 euro zoveel mag drinken als men wil, wat door ouders gefaciliteerd wordt. Sommige bewoners en jongeren geven aan dat de keten desondanks een belangrijke sociale functie hebben en dat men elkaar daar goed in de gaten houdt.

Professionals, ouders, jongeren en horeca-eigenaren menen te zien dat jongeren en jongvolwassenen - vanwege de hogere leeftijdsgrens en hoge prijs van alcohol in de horeca - steeds meer zijn gaan indrinken alvorens naar een uitgaansgelegenheid te gaan. Zo wordt ook gezegd dat sterke of gemixte drank vaker genuttigd wordt en-bij uitgaansgelegenheden worden volgens medewerkers regelmatig verstopte flessen (sterke) drank en biertjes in de bosjes gevonden .

Dat men veel indrinkt werd duidelijk zichtbaar bij een discotheek in Markelo. Binnen wordt het alcoholbeleid gehandhaafd, maar de bezoekers die aankwamen waren veelal overduidelijk in beschonken staat. Een aantal meiden van rond de 16 jaar was zwaar geïntoxiceerd en moest voor de disco overgeven. Eén van hen werd door een (lachende) ouder opgehaald. De bezoekers in het etablissement zelf geven aan dat er hoofdzakelijk alcohol wordt gedronken en vrijwel geen harddrugs gebruikt wordt.

“De lege flesjes en blikjes vielen uit de bus”

Verschillende informanten maken zich zorgen over het excessieve gebruik op jonge leeftijd. Sinds er vorig jaar een incident is geweest⁷, wordt er echter wel meer aandacht besteed aan de risico's van het drinken van alcohol onder de 18 jaar. Zo worden er meer controles uitgevoerd en wordt er voorlichting gegeven vanuit Tactus en de politie. Dronken binnenkomen bij een tentfeest wordt niet meer getolereerd en heeft tot gevolg dat toegang geweigerd wordt.

“Er wordt steeds meer gedaan om het alcoholgebruik onder jongeren te minimaliseren”

Er wordt aangegeven dat de regels in de horeca strenger gehandhaafd worden, maar dat dit in sterk contrast staat tot de keten waar jongeren op jonge leeftijd alcohol drinken en weinig controle is.

3.2.2 Druggebruik

Overeenkomstig de aanleiding van onderhavig onderzoek, hebben de veldwerkers veel mensen gesproken die de geruchten kennen en de zorgen delen over druggebruik onder jongeren. Al leek men terughoudender met het delen van informatie omtrent druggebruik ten opzichte van alcoholgebruik, de veldwerkers menen een redelijke indruk gekregen te hebben van de situatie omtrent druggebruik in Hof van Twente. Dat het om een beladen onderwerp gaat, werd ook duidelijk uit de gesprekken met jeugdregisseurs en ouders van (probleem)jongeren uit de gemeente. Daaruit kwam onder andere naar voren dat de drempel om aan te kloppen bij de hulpverlening bij problemen met middelengebruik hoog is vanwege het stigma dat eraan kleeft. Vooral de stap naar een drugshulpverleningsinstelling als Tactus ervaart men als te groot. Er werd door de ouders een voorkeur uitgesproken voor een meer persoonlijke benadering vanuit de jeugdregisseurs en/of coaching van een ervaringsdeskundige.

“Contact hebben met Tactus is beladen”

⁷ <http://www.tubantia.nl/regio/hengelo-en-omgeving/hengelo/jongeren-in-ziekenhuis-na-te-veel-alcohol-1.5017934>

In de gesprekken kwam vooral problematiek onder jongeren naar voren. Over gebruik onder (jong)volwassenen kwam weinig naar voren. Hoewel er een aantal jaren terug ook groepen waren die zouden gebruiken, de meesten van hen zouden het nu rustiger aan doen. Een enkeling gebruikt nog wel eens - ook een enkele jonge ouder.

Een deel van de jongeren in Hof van Twente rookt weleens cannabis volgens professionals - hoewel niet met zekerheid te zeggen is hoe groot die groep is - maar regelmatig gebruik komt alleen onder kleine, specifieke groepen voor. Professionals menen dat deze groep het functioneel gebruikt, om problematische thuissituaties en psychische problematiek te ontvluchten. Het vermoeden bestaat dat een aantal jongeren weleens geëxperimenteerd heeft met harddrugs. Men denkt dan ook dat de jeugd meer gebruikt dan zichtbaar is, maar de jongeren om wie het gaat zijn maar matig open over deze materie.

“Er gebeurt vast wel iets...maar ik ga niet verlinken”

Uit het contact van de veldwerkers met verscheidene jongeren zelf, blijkt dat sommigen van hen aangeven weleens cannabis roken en dat een aantal heeft geëxperimenteerd met drugs. Ze gebruiken het naar eigen zeggen recreatief en niet regelmatig. De jongeren geven aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen. Op feestjes en tijdens festivals en evenementen wordt er wel XTC en ook cocaïne gebruikt. Er wordt niet gerept over GHB. Een professional geeft aan dat recreatief gebruik niet altijd erg hoeft te zijn, maar dat veelvuldig gebruik en de criminaliteit eromheen voor problemen zorgt, zoals het onder druk zetten, afpersen en misbruiken van naïeve meiden.

“Men vertelt niet veel, er is verder ook niet veel opvallends gezien. Wel wat lege zakjes cannabis, of jointjes, en blikjes.”

In genoemde discotheek worden op het moment van het veldwerk weinig signalen van druggebruik opgevangen. Daar lijkt op dat moment vooral sprake van excessief alcoholgebruik te zijn. Opvallend was dat een meisje waarvan vermoed werd dat ze wellicht iets (XTC/speed) had gebruikt, in de toiletten werd toegesproken door haar vriendinnen om geen drugs te gebruiken. Wel wordt er door medewerkers verteld er de laatste 1,5 jaar steeds vaker drugs wordt gevonden bij het fouilleren. De middelen betreffen dan cannabis, cocaïne, speed, heroïne en GHB. Ook de drug meow meow (mephedrone) is de afgelopen twee jaar een aantal keer gevonden. Belangrijk is hierbij wel op te merken dat het aantal gevonden drugs relatief laag is (op de 3000 bezoekers wordt er twee tot tien maal drugs gevonden - waarvan grootste deel cannabis) en dat in deze discotheek veel jongeren komen van buiten Hof van Twente (met name Lelystad, Amersfoort).

“Er wordt wel gezegd: rotzooi en drugs komen uit 't westen”

3.2.3 Binnengemeentelijke verschillen

De regionale verschillen vallen ook op tijdens het veldwerk. Overeenkomstig de interviews, blijkt ook dat in Goor het meeste speelt wat betreft alcohol- maar vooral ook druggebruik. Echter, zoals ook eerder geconstateerd, lijkt het te gaan om kleine, geïsoleerde groepjes en is er geen sprake van grote problemen.

Goor

Goor is van oorsprong een textielindustrie- en arbeidersdorp met de hoogste armoede binnen Hof van Twente. Ook zijn er meer probleemgezinnen, veelal samenhangend met spanningen rondom echtscheidingen, psychische- en middelenproblematiek - zoals alcohol en cocaïne. Jongeren geven aan dat het makkelijk is om aan drugs te komen in Goor. Er wordt ook wel geëxperimenteerd met hard drugs, maar slechts door een beperkte groep, die vaak ook te kampen heeft met andere problemen. Deze relatief kleine groep is vorig jaar uit de jongerensoos gezet. Uit geluiden van zowel de jongeren zelf als professionals en ouders, komt naar voren dat dat geen goede zet is geweest: men is van mening dat men hierdoor het contact met deze risicogroep helemaal verliest. Te vaak wordt de groep met veel negativiteit omgeven wat voor sociale uitsluiting zorgt.

“Door jongeren uit te sluiten, verlies je contact”

Ook uit het veldwerk kwam naar voren dat de jeugdsoos hier een slechte naam heeft. Er wordt weinig georganiseerd terwijl men aangeeft dat jongeren in Goor, vooral die van tussen de 14 en 18 jaar, zich erg vervelen. In Goor is ook, vergeleken met de andere plaatsen in Hof van Twente, relatief weinig sociale cohesie en er wordt aangegeven dat men niet zo tolerant is ten opzichte van hangjongeren. Ondanks dat Goor bekend staat als ‘drugstad’ en er gezegd wordt dat er GHB gemaakt wordt, geen alarmerende signalen opgevangen over grootschalig of zeer problematisch druggebruik opgevangen. Wel wordt er cannabis gebruikt, en geëxperimenteerd onder een selecte groep van ongeveer 8 jongeren

Het is mogelijk niet bevorderlijk voor de grip op deze groep dat deze jongeren in Goor geen goede relatie met de (jeugd)agenten hebben. Ze hebben het gevoel dat ze voor kleine vergrijpen relatief zwaar gepakt worden. Daarnaast is er ook sprake van een slechte vertrouwensrelatie met de jeugdwerkers van de soos omdat deze groep hier geschorst is. Ook wordt aangegeven dat de grote wisseling van jeugdwerkers, een gebrek aan continuïteit in het opbouwen van de broodnodige vertrouwensrelaties met deze groep in de weg staat.

Delden

Uit het veldwerk in Delden kwamen weinig signalen over druggebruik. Wel werden door veldwerkers een aantal zakjes wiet gevonden en blijkt uit gesprekken met professionals dat - evenals in de andere dorpen- alcoholgebruik voor 14+ is genormaliseerd. De inwoners van Delden hebben over het algemeen een wat hogere sociaaleconomische status. Ook hier is een jeugdsoos, waar zowel de wat jongere groep (12-17 jaar) als de wat oudere groep komt (18+). Ook uit het veldwerk bleek dat de jeugdsoos beter staat aangeschreven dan die uit Goor. Opvallend is wel dat een professional aangeeft dat er meer problemen (zoals familiespanningen, vroeg beginnen met roken) spelen bij de jongeren van rond de 13, 14 jaar, dan de oudere bezoekersgroep. Niet zeker is of deze groep ook middelen gebruikt. Ook wordt er zowel door de jongeren zelf als door professionals aangegeven dat de jongeren zich opgejaagd voelen door de politie. Bij een aantal jongeren onderling lijkt er sprake te zijn van een negatieve norm rondom drugs – wat blijkt uit de scherpe sociale controle op dit gebied.

“Een aantal jongens heeft onderling afgesproken ‘als je drugs gebruikt, slaan we je in elkaar”

Overige kernen: Hengevelde, Diepenheim, Bentelo en Markelo

In de overige kernen lijkt er nauwelijks sprake van druggebruik, met uitzondering van een aantal jongeren die waarschijnlijk weleens cannabis roken. Wel lijkt het drinken van alcohol, ook onder jongeren onder de 18, de norm. In veel dorpskernen zijn keten, maar die zorgen er volgens inwoners ook voor sociale cohesie in het dorp en maakt dat jongeren minder snel vertrekken. Zo zijn er in Markelo naar verluidt alleen al 35 keten.

Ook heeft bijvoorbeeld Diepenheim een goed georganiseerd jongeren centrum dat dienst doet als een zelforganiserende creatieve haven voor 18+ ers. Ze organiseren hier verschillende activiteiten voor jongeren en jongvolwassenen. Diepenheim wordt gezien als een rustig gemoedelijk kunstenaarsplaatsje. Men geeft aan dat er geen middelenproblematiek is, wel wordt aangegeven dat een aantal jongeren weleens een blowt of recreatief xtc gebruikt, maar dat is gering. Er zijn rond de vijf keten in Diepenheim waar jongeren van tussen de 14-18 jaar komen. In Markelo bevindt zich een populaire discotheek die de regio Hof van Twente en daarbuiten bedient. Er komen veel jongeren uit omliggende gebieden daarheen.

4 Conclusie

Dit onderzoek is uitgevoerd om meer zicht te krijgen op het middelengebruik onder jongeren en jongvolwassenen in Hof van Twente. Er waren berichten in de media over middelengebruik en ouders maakten zich zorgen over druggebruik onder jongeren. Vraag is in hoeverre die geruchten nu wel of niet kloppen? Hieronder komen we via de deelvragen die aan deze quickscan ten grondslag liggen tot een eerste antwoord op deze vraag.

In hoeverre is er volgens relevante partijen sprake van problemen rondom middelengebruik?

Regelmatig alcoholgebruik zit er van oudsher in in Hof van Twente, het hoort bij de feesten. De ouders van nu zijn er dan ook mee opgegroeid. Het is dan ook niet heel verassend dat jongeren ook relatief vroeg af en toe alcohol drinken. Het lijkt erop dat een aantal ouders het goedkeurt en soms zelfs faciliteert, maar tegelijkertijd lijken ouders het gebruik ook te onderschatten. Zowel het aantal jongeren dat alcohol drinkt, als het excessief gebruik ervan ligt hoger dan in omliggende gebieden én lijkt stijgende. Strengere regels vanuit de overheid zijn gestoeld op inzichten rond de risico's die alcoholgebruik onder jongeren met zich meebrengt, zoals het risico op hersenbeschadiging, functieverlies en latere alcoholafhankelijkheid (Boelema, ter Bogt, van den Eijnden, & Verdurmen, 2009). Gezien de huidige kennis over de risico's van alcoholgebruik door jongeren, is het van belang om hier aandacht aan te besteden. Te meer omdat in Hof van Twente veel feesten worden georganiseerd waar het drinken van alcohol bijhoort en er veel keten zijn waarin (in)gedronken wordt.

Ondanks het excessieve gebruik van alcohol, leken de zorgen die geuit werden vooral om mogelijk druggebruik te gaan. Wat wel steeds naar voren kwam is dat drugs in Hof van Twente (net als elders) 'normaler' zijn geworden. Niet in de zin dat gebruik zelf genormaliseerd en wijdverbreid is, maar veel jongeren weten wel wat er zoal te verkrijgen is en hoe ze eraan moeten komen. Er wordt dan ook wel enigszins geëxperimenteerd, maar vooral door kleine groepjes jongeren in Goor en Delden. Dat er wordt gebruikt en wordt geëxperimenteerd, is dat nu problematisch of steeds meer onderdeel van de huidige generatie? Het antwoord daarop kan hier niet gegeven worden, maar is wel deels afhankelijk van degene die het gebruikt – zijn er ook problemen op andere leefgebieden? –, de manier waarop – in groepjes tijdens een feestje of heimelijk alleen? –, de frequentie van gebruik en de kennis die de gebruiker heeft over het middel. Kwetsbare groepen jongeren die met een moeilijke thuissituatie zitten of met ander (psychische) problematiek kampen, zijn minder weerbaar en gevoeliger voor (risicovol) gebruik (Snoek, Wits, van der Stel, & van de Mheen, 2010) - getuige ook de achtergrond van de gebruikende groepjes jongeren in Goor en Delden. Ook het kennisniveau is mogelijk problematisch: er is, in elk geval bij ouders, onvoldoende kennis over drugs.

Concluderend, lijkt er wat betreft alcoholgebruik onder jongeren in Hof van Twente wel een probleem te zijn. Het gebruik is hoog, wordt getolereerd, de mogelijkheden om te drinken zijn aanwezig, en de leeftijdsgrens wordt niet overal gehandhaafd (met name in de keten). Wat betreft druggebruik lijken er minder acute problemen te zijn, wel is het belangrijk dat kwetsbare groepen jongeren weerbaarder worden voor de risico's van middelengebruik en zowel ouders als jongeren meer kennis krijgen over drugs, gezien enerzijds het gebrek aan kennis en de negatieve sociale norm die heerst anderzijds – wat mogelijke problemen ondergronds kan doen gaan. Daarnaast is het verstandig om te anticiperen op de landelijke normalisering en lokale beschikbaarheid van (hard)drugs.

Welke factoren dragen bij aan het ontstaan en bestendigen van eventuele problematiek?

- De feesten in Hof van Twente en de ketencultuur dragen bij aan de gewoonte om te drinken. Op de feesten wordt niet alleen veel alcohol gebruikt, ook zijn er kleine groepen jongeren die daar wel eens drugs gebruiken. In keten wordt (met name) alcohol gedronken, ook door jongeren van onder de 18 jaar, terwijl er weinig zicht op is.
- Ouders spelen een belangrijke rol in het drinkgedrag van de jeugd. In Hof van Twente tolereren veel ouders het drinkgedrag van hun kinderen, en faciliteren dit soms ook. Uit onderzoek blijkt echter dat kinderen minder vaak drinken wanneer hun ouders het drinken van alcohol als schadelijk zien, wanneer zij strenge regels ten aanzien van alcohol stellen en wanneer zij zelf niet drinken (Verdurmen, Vermeulen-Smit, van Dorsselaer, Monshouwer, & Schulten, 2012).
- In Hof van Twente lijkt met name over drugs onwetendheid en angst te heersen die de problematiek mogelijk groter maakt dan hij in werkelijkheid is. Alcohol daarentegen wordt meer getolereerd, maar men onderschat veelal wel de hoeveelheid alcohol die gebruikt wordt en de risico's (vooral voor minderjarigen) waar dit mee gepaard gaat. Omdat er veel onwetendheid en angst rondom drugs is, ligt er een taboe op dit onderwerp waardoor het lastig kan worden om goed contact met de jongeren hierover te krijgen. Dit belemmert het voorkómen van problematiek niet alleen, maar het is hierdoor ook mogelijk dat problematiek onopgemerkt blijft of verergert.
- Drugs lijken daarnaast (toegenomen) beschikbaar te zijn in de regio, wat mogelijk tot meer gebruik kan leiden.
- Verveling onder jongeren en bijkomende andere psychosociale problematiek dragen bij aan een extra kwetsbaarheid voor (problematisch) middelengebruik.
- Een (exclusief) repressieve benadering van de problematiek zorgt waarschijnlijk eerder voor een 'waterbed effect' en het verder ondergronds gaan van wat er in werkelijkheid speelt. Een (exclusief) repressieve benadering leidt tot meer geslotenheid en dit kan bijdragen aan een verergering van eventuele problemen.

Welke eventuele ondersteuningsbehoeften hebben relevante partijen rondom middelengebruik?

Om te voorkomen dat er problemen komen is het van belang om contact te hebben met de jongeren, meer kennis te hebben over de middelen, en open in gesprek te komen over deze thema's. Omdat jongeren de beschikking kunnen hebben over drugs, moeten ze én de nodige kennis erover hebben én over de nodige weerbaarheid beschikken. Niet alleen de jongeren, ook de ouders kunnen gebaat zijn bij kennis omtrent welke drugs er zijn, hoe deze bij gebruik te herkennen zijn en wat de risico's zijn. Er is kans dat jongeren in de huidige generatie experimenteren, daarom kan kennis over hoe dat op een zo veilige manier mogelijk manier te doen, en wat de risico's zijn, die risico's helpen beperken.

Vaak gaat middelenproblematiek samen met andere problematiek, het is daarom van belang om niet afwijzend en straffend (repressief) op te treden, maar te helpen waar mogelijk. Professionals geven aan dat een persoonlijke aanpak de meeste vruchten afwerpt. Daarnaast is het van belang om de jongeren niet te verliezen en een vertrouwensrelatie te behouden. Een grote doorloop en wisseling van jeugdwerkers is daarbij niet bevorderend.

5 Aanbevelingen

Behalve het bovenmatige alcoholgebruik van de jeugd in Hof van Twente, lijkt er op het gebied van drugs op dit moment geen sprake te zijn van ernstige problematiek. Toch is er een aantal aanbevelingen van belang, om mogelijke toekomstige problematiek voor te zijn. Als eerste volgt een algemene aanbeveling, vervolgens specifiek voor alcohol- en tot slot voor druggebruik.

5.1 Contact, voorlichting, signalering en doorverwijzing

Belangrijkste aanbeveling is om in te zetten op het onderhouden van contact met de groepen om wie het gaat. Laagdrempeligheid en onbevooroordeeldheid draagt bij aan een goede vinger aan de pols. Ook continuïteit in het contact draagt bij aan het opbouwen van een vertrouwensrelatie. Positieve rolmodellen waarmee de doelgroep zich kan identificeren kunnen hierbij helpen.

Het is van belang dat de drempel lager wordt om contact te zoeken met hulpverleningsorganisaties. Dit kan bewerkstelligd worden door openlijker het gesprek over dit onderwerp aan te gaan, – via het bieden van voorlichting en informatie – en duidelijk te maken hoe, waar en wanneer men contact kan zoeken. Jongeren moeten zich gehoord voelen en niet beoordeeld of buitengesloten. Wegsturen, toegang ontzeggen en andere harde maatregelen kunnen problemen die er zijn juist verergeren én het kan ervoor zorgen dat - wanneer er echte problemen zijn - jongeren geen contact zoeken. Die afstand tussen jongeren enerzijds en jeugdwerkers, jeugdagenten, en jeugdhulpverleners anderzijds manifesteert zich ook tussen jongeren en hun ouders en dient overbrugd te worden door zo open mogelijk met elkaar in gesprek te gaan en te blijven.

Kwetsbare jongeren hebben vermoedelijk de meeste hulp nodig. Zij zijn niet alleen kwetsbaar om drugs te gaan gebruiken, maar ook om gebruikt te worden om bijvoorbeeld te gaan dealen. Vanwege andere problematiek zijn de drijfkrachten achter het gebruik ook zorgelijker.

Praktisch gezien kan het helpen eventuele problemen voor te zijn door meer activiteiten te organiseren voor jongeren. Een stevigere uitbating van de jeugdsoos zou daarvoor instrumenteel kunnen zijn. Dit kan bijdragen aan meer sociale cohesie, en bevordert het contact met verschillende groepen jongeren. Positief is dat de jeugdsoos en jeugdwerkers aldaar binnenkort onder de grote welzijnsorganisatie Salut⁸ vallen, waardoor er -indien nodig - betere doorverwijzing mogelijk is en de lijnen korter worden.

Tot slot kan het instrumenteel zijn om - vanuit het oogpunt van nog grotere objectiviteit dan met onderhavige quick scan mogelijk was - nog diepgravender onderzoek naar de hier onderzochte thema's te verrichten. Dit onderzoek was een eerste inschatting van de situatie en is met name kwalitatief van aard geweest. Om een nog helderder (en bijvoorbeeld deels cijfermatig onderbouwd) beeld van de situatie te krijgen kan bijvoorbeeld een Rapid Assessment Response (RAR) gedaan worden. Dit is een onderzoeksmethode waarin gedetailleerder en – in vergelijking tot dit onderzoek – langduriger onderzoek naar onderhavige vragen gedaan kan worden, zowel in veld als door het combineren van verschillende (kwalitatieve en kwantitatieve) bronnen van informatie - in dit geval bijvoorbeeld ook (geschreven) bronnen van verschillende hulpdiensten (Braam, Verbraeck, & Trautmann, 2013). Door de uitkomsten daarbij naast goede eenduidige definities te leggen (wat is bijvoorbeeld 'problematisch gebruik?') wordt het nog makkelijker om feiten van fictie te onderscheiden en tot gedegen beleidsadviezen te komen.

⁸ <http://www.hofgids.nl/nieuws/SWO-Hof-van-Twente-verandert-in-Salut>

5.2 Alcohol – beleidshandhaving en informeren

Goede informatievoorziening aan met name ouders over de schadelijke effecten van alcohol zijn van belang om iets te doen aan de genormaliseerde alcoholcultuur.

Alcoholgebruik in Hof van Twente komt veel voor, niet alleen onder volwassenen, maar ook onder jongeren onder de 18 is alcoholgebruik geen uitzondering én wordt er meer gedronken dan gemiddeld in Nederland. Inmiddels is het evident dat alcoholgebruik voor kinderen schadelijk is én dat duidelijke regels van ouders invloed hebben op de startleeftijd van jongeren met drinken (Verdurmen et al., 2012). Ook beleidshandhaving blijkt effectief te zijn voor het verhogen van de startleeftijd (Bovens, 2010; Kleinjan & Engels, 2010). Daarom is de aanbeveling om meer aandacht te besteden aan handhaving van beleid en regels. Het aantal feesten in de gemeente maakt het mogelijk om betere handhaving toe te passen op de leeftijdsgrens voor alcoholgebruik. Het is dan wel van belang om als gemeente goed samen te werken, zodat het beleid in de hele regio op een zelfde manier wordt toegepast. Tweede aanbeveling omtrent alcoholgebruik is ouders beter te informeren, niet alleen over de schadelijke effecten, maar ook over het effect van het stellen van duidelijke regels. Ook bij deze doelgroep geldt dat hoe meer ouders hierin overeenkomen – bijvoorbeeld door op scholen bepaalde afspraken te maken – hoe meer kans van slagen.

5.3 Drugs – voorlichting en preventie

Het druggebruik in Hof van Twente lijkt tot nog toe nog niet erg zorgelijk. Er is wel een kleine groep die softdrugs gebruikt, waarvan een enkeling regelmatig, en er is een kleinere groep die wel eens experimenteert met hard drugs. Er zijn echter toch twee problemen: de beschikbaarheid van drugs en de angst en onwetendheid over drugs. Duidelijk is dat veel jongeren weten hoe ze aan sommige drugs moeten komen áls ze het zouden willen (vooral XTC en in mindere mate cocaïne en speed). Daarnaast weten – vooral ouders – niet veel over welke drugs er zijn en hoe ze druggebruik kunnen herkennen. Tegelijkertijd is er – bij ouders – veel angst voor drugs. Deze combinatie van onwetendheid en angst belemmert goede communicatie over drugs. De angst en onwetendheid van ouders enerzijds en jongeren die weten hoe ze aan drugs kunnen komen anderzijds, kan ervoor zorgen dat er eerder problemen komen met gebruik en dat deze te laat worden gesignaleerd.

Voorlichting dient niet te ver van de werkelijkheid van jongeren af te staan. Daarnaast is bekend dat interventies die zich zowel op de ouder als de jongere richten, betere effecten sorteren dan interventies die zich alleen op de jongere richten. Dat strookt met de bevindingen dat ouders een grote rol spelen bij het middelengebruik van de jongeren. Qua moment blijkt dat interventies die plaatsvinden rond de overgang naar de middelbare school het meest effectief zijn (van Hasselt, 2010). Een gerichte aanpak moet later omschreven worden in samenspraak met relevante partijen.

Literatuur

- Boelema, S., ter Bogt, T., van den Eijnden, R., & Verdurmen, J. (2009). Fysieke, functionele en gedragsmatige effecten van alcoholgebruik op de ontwikkeling van 16-18 jarigen. Utrecht: Trimbos instituut.
- Bovens, R. (2010). De preventiewerker centraal. Een bijdrage aan de ontwikkeling van de verslavingspreventie. Zwolle: Christelijke Hogeschool Windesheim.
- Braam, R., Verbraeck, H., & Trautmann, F. (2013). RAR Handboek middelengebruik en verslaving. Rapid Assessment and Response methode voor middelengebruik en verslaving. Utrecht: CVO/Trimbos.
- Horecaconvenant Veilig Uitgaan in Hof van Twente. (2013).
- Kleinjan, M., & Engels, C. M. E. (2010). Universele preventie van middelengebruik onder jongeren. *Kind en adolescent*, 31(4), 221-233.
- Koedijk, F. D. H., & Boom, C. L. A. J. (2013). Twentse Gezondheids Verkenning (TGV). Hof van Twente: GGD Twente.
- Nabben, T., & Korf, D. J. (2016). Politie en GHB-problematiek op het platteland: Politie & Wetenschap / Universiteit van Amsterdam.
- Nota van bevindingen Enschede. (2011). *Alcoholgebruik onder jongeren*. Utrecht: Integraal Toezicht Jeugdzaken.
- Snoek, A., Wits, E., van der Stel, J., & van de Mheen, D. (2010). Kwetsbare groepen. Kwetsbare groepen jeugdigen en (problematisch) middelengebruik: visies en interventiematrix. Amersfoort: Resultaten Scoren.
- van Gaalen, S., de Bruin, D., & Grund, J. (2015). Overdosis preventie onder mensen die GHB gebruiken. Amsterdam: Stichting Mainline.
- van Hasselt, N. (2010). Preventie van schadelijk alcoholgebruik en drugsgebruik onder jongeren. Utrecht: Trimbos Instituut.
- Verdurmen, J., Vermeulen-Smit, E., van Dorsselaer, S., Monshouwer, K., & Schulten, I. (2012). Ouders over opvoeding ten aanzien van roken, alcohol, cannabis en internet 2011. *Kerngegevens uit het Peilstationsonderzoek Ouders*. Utrecht: Trimbos instituut.
- Visser, J., Smit, K., Souverein, O., & Koedijk, F. (2016). E-MOVO 2015. Gezondheid, welzijn en leefstijl van jongeren in de gemeente Hof van Twente: GGD Twente.

Bijlage 1. Onderwerpen lijst Interview Professionals

Topic lijst interview – Middelengebruik jongeren en jongvolwassenen in Hof van Twente	
Intro	
Opening	Meest opvallend?
Jongeren	Welke? Subgroepen? Aantallen?
Middelen	Welke? Subgroepen? Aantallen?
Locaties	Vindplaats /gebruikplaats? Kernen? Subgroepen? Momenten?
Gebruik	Samen/alleen? Frequenties/hoeveelheden? Beschikbaarheid?
Openheid	Bekendheid? Familie/vrienden? Subgroepen
Veranderingen	Afgelopen periode ? Activiteiten?
Tot slot	Zorgen – en waarover het meest? Aanbevelingen?

Bijlage 2. Gesproken partijen & bezochte locaties

Partijen	Aantal	Welke manier
Tactus Verslavingszorg	1	Telefonisch interview & veldwerk
Jeugdwerker	3	Telefonisch interview & veldwerk
Jeugdagent	2	Face-to-face interview
GGD	1	Telefonisch interview
POH GGZ	1	Telefonisch interview
WMO regisseur	1	Telefonisch interview
Maatschappelijk werker	1	Persoonlijk tijdens veldwerk
Ervaringsdeskundige	1	Persoonlijk tijdens veldwerk
Jeugdregisseur	2	Persoonlijk tijdens veldwerk
Coach / Scholengemeenschap	2	Persoonlijk tijdens veldwerk
Horeca-ondernemer	2	Telefonisch tijdens veldwerk
Jongeren	Goor: 15 Delden: 6 Diepenheim: 6 Markelo: 7	Persoonlijk tijdens veldwerk
Ouders	Goor: 6	Persoonlijk tijdens veldwerk
Horeca medewerkers	Goor: 2 Hengevelde: 2 Markelo: 6	Persoonlijk tijdens veldwerk
Overige buurtbewoners	Goor: 3 Markelo: 3	Persoonlijk tijdens veldwerk

Hof van Twente	Locaties	Aantal keer bezocht
GOOR		
	Buurtcentrum	1
	Jeugdsoos	1
	Snackbar	4
	Café	1
	Voetbaltoernooi	1
	Verschillende hangplekken	8
DELLEN		
	Jeugdsoos	1
	Verschillende hangplekken	5
DIEPENHEIM		
	Festival	1
	Jeugdsoos	1
HENGEVELDE		
	Snackbar	2
	Café	1
MARKELO		
	Snackbar	2
	Discotheek	1